

זמני חנוכה - תפילה גדול (ט"ו)

● פתח הירושלמי

תרפכ דין 'צל הנסים' בקנפה, ובו ג' סעיפים:

אבל שמונת ימי חנוכה [*] (א) אומר 'צל הנסים' (ב) בקרבנות המזון בקרבנות הארץ, ובקפלה בקרבנות 'מודים'.
 נראה לא אומר (ג) אין מחזירין אותו (וצנן לעיל סימן רצד סעיף ד וזה). יומיהו, אם נזכר באותה קרבה, קל זמן שלא הזכיר את השם, אפילו נזכר בין 'אמה' להשם, חזון: הגה יש אומרים לפשטן 'צל הנסים' בקרבנות המזון, (ד) בשמיני לקרבנות (ה) יאמר 'קרבנות' הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שציינתם לקרבנותי בנימים שהם בזמן הזה, בימי מתקניהו כ"י (כל"כ), (ו) נזכר ונתבאר סימן קפו סעיף ד):

הנהגה ברכות (ג)

התנה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי וזכר הר"י וזו תפלה שוא והיא בא ברך ושבע קול צוהה בעיד ואומר יהי רצון שלא יתרא בתוך ביתי הר"י זו תפלה שוא

היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד כ"י הר"י וזו תפלה שוא: ולא מצינו רמז מציב רב יוסף 'ואמר יהיה בת וחקרא את שמה רנה מאי ואמר אמר רב לאחר שדנה לאה רין בעצמה ואמרה י"ב שבמים עתה רין לצאת מיעקב ששה יצאו ממני וארבעה מן השפלות הרי עשרה אם זה זכר לא תרא אחותי דאל כמות השפלות מיר נרמכה לבת שנת' וחקרא את שמה רנה 'אין מוכרין מעשה נסים ואיבעית אימא מעשה ראה בתוך ארבעים יום הוה בתיא שלושה ימים הראשונים יבקש ארם רחמים שלא יסרח משלושה יתעד ארבעים יבקש רחמים שיא זכר מארבעים יום ועד שלושה תרשים יבקש רחמים שלא יסרח משלושה יתעד ארבעים יבקש רחמים שלא יא נפל משהו ועד תשעה יבקש רחמים שיא בשלום וכו' מצינו רמזי וראי' יצחק בריה דרב אמי אימי מורע תחלה יולדת נקבה אשה מורעת תחלה יולדת זכר שנאמר 'אשה כי תורע יולדה זכר הבא במאי עסקין בנת שהורעו ושניהם בבת אחת:

הנהגה ברכות (ג)

הנהגה ברכות (ג)

הנהגה ברכות (ג)

(ה) ימים ט"ו קמ"ו ט"ו יום נמרא ושמעו ימים טובים לסלל ונהולתם כמזכר הנקבה ימים ט"ו קמ"ו ט"ו יום נמרא ושמעו ימים טובים לסלל ונהולתם כמזכר הנקבה ימים ט"ו קמ"ו ט"ו יום נמרא ושמעו ימים טובים לסלל ונהולתם כמזכר הנקבה ימים ט"ו קמ"ו ט"ו יום נמרא ושמעו ימים טובים לסלל ונהולתם כמזכר הנקבה ימים ט"ו קמ"ו ט"ו יום נמרא ושמעו ימים טובים לסלל ונהולתם כמזכר הנקבה

אמר רב יודנה ילעולם אל ישאל ארם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות אלא באמצעיות וראי' חגיגה ראשונות דומה לעבר שבמקש פרם מרבו אחרונות דומה לעבר שקבל פרם מרבו יתפטר והולד לו

הנהגה ברכות (ג)

אמר רב יודנה ילעולם אל ישאל ארם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות אלא באמצעיות וראי' חגיגה ראשונות דומה לעבר שבמקש פרם מרבו אחרונות דומה לעבר שקבל פרם מרבו יתפטר והולד לו

הנהגה ברכות (ג)

הנהגה ברכות (ג)

אמר רב יודנה ילעולם אל ישאל ארם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות אלא באמצעיות וראי' חגיגה ראשונות דומה לעבר שבמקש פרם מרבו אחרונות דומה לעבר שקבל פרם מרבו יתפטר והולד לו

אמר רב יודנה בריה רבה שמואל בר יוחנן בשמיה רב אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה אבל יאם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה ואומר יאמר רב אשי אמר רב אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה יאם יש לו תורה בתוך ביתו אומר בברכת חולים ואם צריך לפרנסה אומר בברכת השנים אמר ר' יודנה בן לוי אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה אבל יאם בא לומר אחר תפלתו אפילו כבוד יודנה אומר

הנהגה ברכות (ג)

אמר רב יודנה בריה רבה שמואל בר יוחנן בשמיה רב אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה אבל יאם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה ואומר יאמר רב אשי אמר רב אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה יאם יש לו תורה בתוך ביתו אומר בברכת חולים ואם צריך לפרנסה אומר בברכת השנים אמר ר' יודנה בן לוי אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה אבל יאם בא לומר אחר תפלתו אפילו כבוד יודנה אומר

הנהגה ברכות (ג)

הנהגה ברכות (ג)

אמר רב יודנה בריה רבה שמואל בר יוחנן בשמיה רב אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה אבל יאם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה ואומר יאמר רב אשי אמר רב אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה יאם יש לו תורה בתוך ביתו אומר בברכת חולים ואם צריך לפרנסה אומר בברכת השנים אמר ר' יודנה בן לוי אע"פ שאמר שואל ארם צרכיו בשומע תפלה אבל יאם בא לומר אחר תפלתו אפילו כבוד יודנה אומר

הנהגה ברכות (ג)

14) כי יוסף בן מתתיהו (אמר)

13) יוסף בן מתתיהו (אמר)

1 | וארא אל אברהם ובר באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם ובר לבן אמור לבני ישראל ובר הוצאתי ובר הצלתי ובר וידעתם כי אני היא המצויא ובר יש לפרש על פי שר"ע אריח סי תרפב ייא כששכת על הנסים בברכת המזון ^{בג"ד} יאמר הרחמן יעשה לנו נסים ובר הקשה הבכ"ש בשבת כא הא אמרו חז"ל ברכות סי דאין מוכירין מעשה נסים, כלומר דאין להתפלל על הנס. ובספר ישועת יעקב תירץ על פי מדרש חז"ל פ' לך אל תירא אברם אנכי מגן לך הכל יודעין שאנכי מגן לך, הכוונה על פי דאיתא בגמ' (תענית ב, ב) דמי שעושים לו נס מנכון לו מוכיחתי. אמנם בנס שנודע לרבים שעל ידי כך נחקדש שם שמים תו אין לחוש משום נכוי וזכות. והיינו דאמר השי"ת לאברהם כיון שהכל יודעין אין לך לירא מנכוי וזכות, ומעתה לא קשיא קושיית הבכ"ש, דהא דאין מוכירין מעשה נסים היינו כעין גס דינה דבהכי מיירי השי"ס דהוי גס נסתר, מה שאין כן מעין גס הנכה בפרטות שמתקדש שם שמים על ידי כך על כזה מותר להתפלל, עיי"ש דברי פי חכם חז.

2 | זה שאמר וארא אל האבות באל שדי היינו הנהגה טבעית ושמי ה' הנהגה נסיית בשדוד הטבע לא נודעתי להם, באשר אין טוב שישתנו סדרי בראשית כי על ידי זה מנכין מוכיחתי, ועל כן יען שאני מוכן כעת לעשות נסים ונפלאות לישראל מהראוי אינא להרגיע רחם שלא יראו לנפשם שיפסידו על ידי זה, לכן אמור לבני ישראל הוצאתי הצלתי בשפטים גדולים, ובכל זאת אין לחוש יען וידעתם כי ^לאני היא המצויא ובר כי יתפרסם על ידי זה שם שמים בפי כל בני"ל.

1 | (ג) יאמר כרחמן יעשה לנו נסים ובר רחמי לפרט המנכר סי הצלוח סוד דחס דיהא עמי' ועעמו שאין להספלא שיעשה לו נס והניא רחמי עמי' דנרכות דף כ"ד סיחס' אשמו עיבורה ואמר יס"ד מחלד זכר ילדה נח אחר ערכס דין נעלעס אס סלד אחותי נקנס לא סחא חסונה כלהם שפחות עיד נספכה לנח ובר ושמי חין חזירין עעשה נקים ופדיין קסס אחתי קאלער סרי אז ספלה סווא סא יס' עקוס לחפלה מחלד זכר עיי עעשה נקים אלא ודחי שאין להספלא על כסס ולי נרפס לרחות רחמינו ולקיים דברי חכמים עמי' ויס סכחנמי נסיותי סודס בדברי ספרדס על פס סאלער סקניה לאנרסב. אל סירא אברס חככי מגן לך סכרך פרנס עאלד ואערו חיינ צעדרס חככי מגן לך סכל יודעים סלככי מגן לך דכוחתו דהא דאחמה כספוטין לארס נס ערבו לו מחיבותו ואחמס סכסכס עפורסס מד סכלל מכירין סעלה סי יססס סלא כוס ח"כ זכס סלרס עיי מחפרסס סמו סל סקניס ח"כ לעועה עס סמכרו לו סכרות סעמס סלסכ סכסכס לו זכות חרס סרפס לו עס סזל דיו כחפרסס סמו סל סקניס רוצות לקמן סי' הר"ש עקין אז צרוסי, ביחור נכמה עקומות וסכס צנח סעסס אנרסס עלחמס עס סעלכיס ונלח אחמס צלי סקס עכיס לו מחיבוסו לביועה אז זכות גדול סי' לו עאלר סחפרסס על ידו סס סי חלקי אנרסס כי צעעו סלסכיס אסי סי' ענן נלח סעלכיס אריריס סאלו וסכס אנרסס סי' עסיכל עחמס סקניס אסכשכו לו נצחמס עכרין לו מחיבותו ועלר לו סקניס חל סירא כי חככי מגן לך סייו ססכניס סווא צנור סי' נלחמס מיכ סכרו פרנס עאלד יען כי על ידו כחפרסס סס סי' עיי' סיקף סודרס לסון סכל יודעין סייו ססודנר נעשה צמקוס ויעעסס אסי דלחמס. חין להספלא ססכניס יעסס לו נס כסתר דסייו נס סלרו עבר צו חלל סי' וכמו צקד דיסיס' אשמו עיבורה וסווא סחפלא סייסי זכר דלס

2 | הכל אשחורזו חיינו ידוע סכעשי כס סס סכחסכך חכר חולי סי' נסחילי ילידו זכר וליכ חין סס פרקוס סכס ונכין על סכיוה יניע לו עחמס סכס סכעסס לו עכס ספלהו חכות חרס חין ידיו כי עיי סכס סוס חין כאן פרקוס סמו סל סקניס חיסו רחי להספלא על נס חס עסל"כ צנכ עפורסס כל סכסס יוחר גדול צלוחו פיס כאן נכיון מחיבותו יוחר לעועה אז כחפרסס סמו סל סקניס ציוחר וסכרו סרנס עאלד עסל"כ כסכסס חיסו עפורסס סעל"ת סי' יססס זלח חסו כל גיסי סכצווי צנכ סי' כי חעילס סכצווי נס סכצווי צנכ סי' כי חעילס עיי חמרס ובר דסייו אס כילול ויכר ססי סלינו וגס אס סכס יוחר גדול סכצווי נס סכצווי צנכ סי' כי חעילס כסככר או יוכל לוער סירס דלף סעכרין מחיבוסו ועכ"ס אס סכס יוחר גדול עכ"ס לעועה אז סכל יודכין סעלה סי' כי חעילס וכחפרסס סמו סל סקניס וגס לסון אחרך כי עניחתי וססי לי ליסועס ולנן עאלק סכוכיס נעשה לרלש סינה עיי' יתן סודלס לסי' על סיסועס סכעשים לו ואלף סעכרין לו מחיבות לעועה אז סכל יודעין כי עלה סי' סיחס' זלח וסי' ספלהו צעירנו ונעמס פרקוס לעמו יסנדך ועיכ צנח סחננרר כסי סי' על סלוי אסר על לך סכצו לא סי' סרנר אפסרי סעלו רביס צ"ד עעשים וכחפרסס סמו סל סקניס אסר סעל"ת סקרו עערו ח"כ אף פיס נכין זכות עחמס סכס סכעסס לסס לעועה אז סכרס סרנר על פרקוס סס סי' וזיכ אסי עספלי לסי' סיכסס לכו קניס וספלאוס סללו ככו סעשים לאנוסרס דסייו כיסס כניסס אסר כל ידיו חכס לרועס סס סי' חלקינו יכיר דרעו כל יסני סכל עס סלמו עספלאוס חרים דעי' וחין כאן קי כלל דברי ספוסקיס ככוכס עאלד

4 | 4 וסכחלקה קי סרר צנל סיס דוק סיעו כי סדנר חסוד עאלד :

לפי המצב

יעקב

מאמר שישי דרוש ח

קהלת

15

ק"ח

דרוש ח

טעם שתקנו שמונה ימים חנוכה דהא ביום ראשון לא היה נס

ואיכא למידק למה קבעו ח' ימים דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה א' נמצא שלא נעשה הנס אלא בז' הלילות (נים יוסף סי' מ"ט).

הנה להבין הטעם דבימי חנוכה נתקן שמונה ימים, והקשו הכל כיון דביום א' היה שמן ולא נעשה בו נס רק ביום הימים, ולמה לו שמונה ימים. וכבר הארכנו בזה בכמה אנפי, וכעת נראה כן. נהנה על הנס לבדו לא רצו לתקן לעשות זכרון, כי אין לנס מעלה, דהרי אמרו חז"ל (שבת לבא) לעולם אל יסמוך אדם עצמו על הנס שמא אין עושין לו נס ואם עשין לו נס מנכין לו מוכיותיו. אך בנס של השמן עשה להם הקביה נס זה בחנם בלי ניכר זכיות כלל, ולכך תקנו להדליק ח' ימים, להראות כמו דביום ראשון דאי לא ניכה להם מוכיותיהם כיון דהיה השמן בעין מכה, כמו כן שוה לו שאר הימים שגם הם בחנם בלי ניכר זכיות, ולכך תקנו להדליק ח' ימים להשוות שאר הימים ליום א' ללמד ששניהם שקולים, כיום אחד כן שאר הימים, ובשניהם לא ינכו להם מוכיותיהם.

2) ויש להמתיק הדבר יותר, דעד כאן לא אמרינן דבנעשה לו נס מנכין לו

כתיי חכמת התורה שנת תקפ"ט: עה"פ וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו

ונראה

רבה אל עשה ה בו ביום השירים כך בה יעיש. ה דמה זה לשמות שקל וא ומה יש שהפליא שמסיים דמה שי

אבל בא על (נחג) ש שכתב ש יבמא ידו שנה יהי היי זכו.

3

16) כ"כ י' ה' ה' ה' ה' ה'

12) פ"ג ט"ג כ"ג

ומפני מה לא מלו הלודים במדבר אצל חיל כי מי שנים
 שהיו ישראל במדבר לא נשבה להם רוח צפונית כי היכי
 דלא ליבררו עוני כבוד לפי לא מלו כי רוח צפונית
 רפואה למסח דם חולחה סכנה ואמר ביזמא דעיקב
 וביזמא דשות' לא מהליגן ולא מסוכרני' פי אין מלן ואין
 מקיץ שותא היא רוח קרים כי היא סכנה למתיא דם
 ואם יאמר אדם וכי כל יום יום כשהוכר נמול אדם שומר
 לו רוח צפונית יש לוטר הטעם כי בכל יום נושבת כמו
 שאחיל ד' רווחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית עם כל
 אחר מהן וברוב הימים היא לכדה גוברת על שאר
 הרוחות לפי מלן בכל יום על הרוב רוח צפונית היא

המפורת העניים כמו שכתוב רוח עברה ותמהרם ועל
 רוח צפונית הוא אומר כי אין יום בהיר ומהור אלא עם
 רוח צפונית וכן הוא אומר מצפון והב יאתה ועם שאר
 הרוחות ימצאו העניים לרוב שאינן מתפורות מפניהם ואף
 גל פי שרוח צפונית עמהם כמו שאמרנו היא מפילה להם
 אבל בהיותה גוברת היא מפורת העניים ולפי שבמדבר
 לא נשבה כמלו המילה וחיל לא אמרו טעם למה אין
 נשמרים עתה מלמול ביזמא דשות' אבל אמרו כיון
 שהרגילו אינו מויק וכן אמרו והאידנא דדשו בה רבים
 (שומר פתאים ה' ואם יאמר אדם יכול היה הקביה להשיב
 רוח צפונית ולא יתבררו עוני כבוד ולא תבטל מצות
 מילה אמת הוא כי לא יבצר ממנו מומה יתברך וית' הוא
 ית' המצוה על המילה לשמנה ימים הוא התריש מהם
 ולא הוזהרם למול הלודים כל אותן שנים לפי שהמצוה
 2 אינה במלה כי אם לא היתה בזמנה יכולה להיות אור
 זמן ובעבור האריך זמן המצוה לא ישנה הקביה מנהג
 העולם כי אע"פ שמשנה מנהג העולם בקצת הנסים
 בקרע ים סוף והירידן ועמיד' השמש לא עשה כן ברוב
 הנסים כי אפי' בנצוח המלחמות ועזרו לאוהביו היה

3) ממצרים לפי שהיו ערלים ומילת הכורים אפי' מקצת
 מעבדת מעשות הפסח שני המול לו כל זכר ואו יקרב
 לעשותו ד' ד' ד' שם לוי מלו במדבר וסמכו זה
 לפסוק ובריתך יוצורו ויש לפרש ניכ כי לפי לא מלו כל
 אותן השני' לפי שני' על פי ה' יתנו ועל פי ה' יסעו ולא
 3) היו יודעים יום נסעם ואם היו מלים הלודים והיו נוסעים
 יום המילה היו הנמולים בסכנה מפני הדרך זה הוא
 שאמר כי לא מלו אותם בדרך כי הנה ראינו מרעיה
 איתר זמן מילת בנו בעבור הדרך חזו שאמר כי לא מלו
 אותם בדרך ואיך הנה ראינו שנענש משה על עכוב
 ה' המילה ההיא כמו שכתוב ויבקש המיתו לא נענש אלא
 לפי שלא נתעכב במדן עד מול בנו ועד חיותו כי ביום
 נסעו לא נסע על פי הרבור כי אע"פ שאמ' לו הקביה לך
 שוב מצרים לא אמר לו שישע בו ביום הדי' לו למול את
 בנו ולהתעכב עד חיותו ואח"כ ללכת מצרים במצוה
 4) ה' ואלו הוכחו בדרך על די החולי ושטר לו עד
 שהיה במלון שיוכל למול שם ולהתעכב שם ומפני זה
 עשו פסח במדבר בשנה השנית כי מלו כלם לפי שלא היו
 בדרך כי לא נסעו כל אותה שנה כי עשו המשכן שם
 במדבר סיני ולא אמר כי לא מלו אלא הלודים בדרך וכל
 5) זמן שהיו במדבר סיני לא היו בדרך זהו טעם הנכון
 בעיניי

1) שם מאי חנוכה דתנו רבנן כו' טמאו כל השמנים
 שבהיכל כו' ולא מצאו אלא פך אחד ונעשה בו נס.
 (ועל כרחק שלא היה יכולין להדליק בשמן אחר שהחן להיכל
 או לעשות שמן חדש היינו משום דכל ישראל היו טמאי
 מתים כמו שכתב הביי [שם] להדיא). ולכאורה יש לחמיה כל
 טורח הנס זה למה, דהא קיימא לן (יומא ר' ע"ב) טומאה
 הותרה בציבור והיו יכולין להדליק בשמן טמא, ובשלמא
 למאן דאמר דחיייה בציבור נחא הכא שפיר קצת, מה שאין
 כן למאן דאמר הותרה בציבור דאפילו הדורי לא מהדרינן
 כדאימא ביזמא (שם) ואם כן קשה טובא. תו קשיא לי דמכיון
 1) שטמאו כל השמנים ולא נשאר אלא פך אחד מהיכן היה להם
 השמן למנחות בכל אותן הימים. ומתוך כך היה נראה לי
 ליישב הדא מגו חדא, דדאי במנחות היו יכולין לעשות
 משמן טמא מהאי טעמא גופא דקיימא לן טומאה הותרה
 בציבור, מה שאין כן לענין שמן למטרה אפשר דלא שייך
 2) לומר טומאה הותרה בציבור כיון דלאו עבדת מוכח היא,
 וקיימא לן נמי (יומא כ"ד ע"ב) הדלקה לאו עבודה היא, אם כן
 לא הוי אלא כמכשירי מצוה שאינו דוחה את הטומאה. אלא
 דאי אפשר לומר כן משום דבתורת כהנים פרשת אמור (כ"ד
 ב) דרש להדיא להעלות נר תמיד אפילו בשבת אפילו
 3) בטומאה, וכן פסק הרמב"ם ז"ל (פי' מהל' תמידין וטוספין ה"י)
 להדיא. ובלאו הכי מסוגיית השי"ס נמי מוכרח כן, שהרי אם
 לא היה דוחה את הטומאה לא היה דוחה גם כן את השבת,
 ובכל דוכתי משמע שמדליקין לא המנורה אפילו בשבת. ולפי
 זה צריך לומר דלענין מנחות לא הוצרך לנס דבקל היו יכולין
 4) למצוא שמן טהור לצורך מנחות, כיון דלא בעינן שמן כתיב
 כדדרשינן להדיא כתיב למאור ולא כתיב למנחות, דוקא
 לענין מנורה דכיון שהוא על ידי טורה גדול לא היו יכולין
 למצוא משום כך הוצרך לנס, ואם כן הורא קושיא קמייתא
 לדוכתא שהיו יכולין להדליק בשמן טמא כיון דטומאה
 3) הותרה בציבור כדפרישית. לכך נראה דעיקר הנס לא נעשה
 אלא להודיע להם חיבת המקום עליהם, כדאשכחן (אבות פ"ה
 מ"ה) שנעשה זה הנס תמיד שלא נמצא פסול בעומר ובשתי
 הלחם, הוראיל ואיתרחיש להו ניסא כעיקר הענין שנאלו
 גאולה שלימה מיד שונאיהם שהיו אומרים לישראל כתבו על
 4) קץ השור שאין לכם חלק באלהי ישראל וגזרו כמה שמריות
 נעשיו שנאלו ונעשה להם נס גדול ששלטו, לכך נעשה
 להם גם כן נס זה בענין הנרות שהוא עדות לישראל
 שהשכינה שורה בהם, כדדרשינן נמי לענין נר מערכי, אלא
 שלאחר מיתת שמעון הצדיק אפילו נר מערכי לפעמים היה
 4) נכבה והולך, לכך נעשה להם נס בזה הענין ממש באותן
 הימים שהיה עת רצון להודיע שתורו לחיבתן הראשונה, כן
 נראה לי נכון:

(14) כחול, נש"ל רק חס' רכ"ו

(18) ס' קכ"ח רפ"ו חנוכה 50^ו

לא על ניסים חדשים אנו מתפללים בחנוכה:

ישוב אחר על קושיית ה"בכור שור" - איך מבקשים שהקב"ה יעשה לנו ניסים ונפלאות, והלא אין להתפלל על נס? - אמר הגאון רבי יצחק יעקב וייס, גאב"ד העדה החרדית ירושלים ובעל "מנחת יצחק":

ביאורו מתבסס על דברי בעל "בני יששכר" הנודעים, שכתב ליישב את מה שתמהו רבים: למה קבעו חז"ל דוקא את חנוכה ופורים לדורות, ולא ניסים אחרים שניעשו לישראל, כגון: יום שהעמיד יהושע את השמש (יהושע ו), יום מפלת סנחריב (מלכים ב' - יט), הנס בנחלי ארנון (במדבר כא, יד), ועוד כיוצא באלו - ניסים שעניינם מפורש בתורה ובנביאים, ואותם לא קבעו חז"ל לימי הלל והודאה לדורות?

וביאר ה"בני יששכר" (מאמרי כסלרסבת, מאמר ד' ולעיל הובאו הדברים ביתר אריכות), שישועה זנס הוא על ידי התגלות אור חדש בשמים ממעל שעל ידו מתהווה הישועה ונעשה הנס בארץ מתוחה. והנה, יש שני סוגי ניסים: יש ניסים שבהם התגלות האור היא רק לשעתם - לעת שבה נדרשה הישועה, אבל מאידך יש ניסים אשר נעשו בחיבה יתירה לישראל, ובהם האור נגלה לא רק בזמן שבו התרחש הנס, אלא בכל שנה ושנה בהגיע היום ההוא - שוב מתגלה האור ההוא, וכמו בשעת הנס. כאלו הם הניסים שניעשו לישראל בחנוכה ופורים, ועל כן דוקא הם נקבעו לזכרון לדורות.

לדבריו, אמר בעל "מנחת יצחק", יובן מדוע כתב הרמ"א שבחנוכה אפשר לבקש שהקב"ה יעשה לנו ניסים ונפלאות, כי מה שאמרו שאין להתפלל לניסים, חכוונה לניסים חדשים, אבל בחנוכה אין אנו מתפללים לניסים חדשים, אלא רק שיומשך עלינו מאותו האור המתגלה בכל שנה ושנה בחנוכה, להיות לנו לרווח והצלה מכל הקמים עלינו ולהיושע מכל צרינו, כבימים ההם בזמן הזה!

יבני יששכר" - מאמרי כסלרסבת, מאמר ד'; "מנחת יצחק" - מעדים

עוד נראה בזה, דהנה איתא בברכות דף י"א אפי' חרב חדה וננחת על צוארו של אדם ל ימנע עצמו מן הרחמים, ע"כ. והא כשחרב ודה מונחת על צוארו ומבקש רחמים היינו שינצל ע"י נס נא"כ חזנין ששייך להתפלל על

אכן נראה, דהא דאין מתפללים על הנסים היינו על נס שאין מוכרח לו כגון שהיתה מעוברת ורוצה להתפלל שחלד זכר (ורק אצל לאה שדנה דין לעצמה שלא תהא רחל אפי' כאחת השפחות). משא"כ כשאדם נמצא בסכנה שייך להתפלל שהקב"ה יעשה לו נס ויצילהו.

ולפי"ז מכאור, הא דמתפללין הרחמן הוא עשה לנו ניסים, דהא כ"ז שאנו בגלות ישנם צרות לעם ישראל (וכמו שמתפללים אחינו כל בית ישראל הנמצאים בצרה ובשבי וכו'). ושייך להתפלל בזה על הנסים שהקב"ה יצילנו מידם ויעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

5